

Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын абалы жөнүндө
2025-жылдын I чейреги үчүн
ОТЧЁТ

1. Нак акча жүгүртүү түзүмү

Нак акчанын коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулугу 2025-жылдын I чейрегинде 98,6 пайызды түзүп, 2024-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 1,1 пайызга азайган (2024-жылдын I чейрегинде нал акчанын кайтарымдуулугу 99,7 пайызды түзгөн).

1-таблица. Нак акчанын коммерциялык банктардын кассалары аркылуу кыймылы (млн. сом)

Региондордун аталышы	Келип тушуулар		Берүүлөр		Кайтарымдуулук, %	
	2024-ж. I чейреги	2025-ж. I чейреги	2024-ж. I чейреги	2025-ж. I чейреги	2024-ж. I чейреги	2025-ж. I чейреги
Бардыгы:	1 185 768,6	1 224 531,0	1 189 789,3	1 241 941,0	99,7	98,6
Бишкек шаары	671 490,0	679 847,4	664 931,9	682 257,8	101,0	99,6
Ош шаары	123 355,9	136 867,5	125 024,5	140 909,8	98,7	97,1
Чүй областы	109 166,0	109 046,8	110 275,1	109 815,5	99,0	99,3
Ысык-Көл областы	46 788,2	50 643,9	48 100,9	52 170,6	97,3	97,1
Талас областы	23 439,5	25 043,5	24 750,3	26 297,6	94,7	95,2
Нарын областы	25 024,2	23 661,8	25 703,2	24 535,5	97,4	96,4
Ош областы	38 168,1	42 106,9	38 156,9	42 365,8	100,0	99,4
Жалал-Абад областы	100 540,0	105 367,0	105 009,0	111 389,0	95,7	94,6
Баткен областы	47 796,7	51 946,2	47 837,5	52 199,4	99,9	99,5

Нак акчанын коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулугу 2025-жылдын I чейрегинде 2024-жылдын I чейрегине салыштырганда төмөнкү региондор боюнча өскөн:

- Талас областы боюнча – 0,5 пайыз;
- Чүй областы боюнча – 0,3 пайыз.

2025-жылдын I чейреги ичинде нал акча кайтарымдуулугунун кыйла жогору көрсөткүчү Бишкек шаары боюнча – 99,6 пайыз, Баткен областы боюнча – 99,5 пайыз жана Ош областы боюнча – 99,4 пайыз чегинде катталган. Ал эми нал акчанын кайтарымдуулугу боюнча кыйла төмөн көрсөткүч Жалал-Абад областы боюнча белгиленип, ал 94,6 пайызды түзгөн.

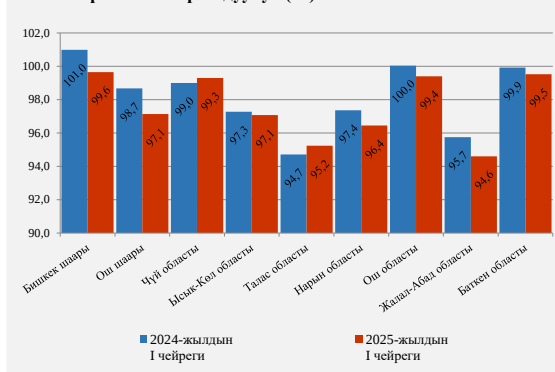
Нак акчанын коммерциялык банктардын кассаларына түшүүсү отчёттук мезгил ичинде 1 224 531,0 млн сомду түзүү менен 2024-жылдын I чейрегине салыштырганда 3,3 пайызга көбөйгөн.

Коммерциялык банктардын кассаларына негизги булактар боюнча нал акчанын келип түшүүсү төмөнкүнү түзгөн:

- коммерциялык банктын филиалдарынан, сактык кассаларынан жана алмашуу пункттарынан – 441 905,3 млн сом, көбөйүү 16,6 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 379 135,9 млн сом);

- товарларды сатып өткөрүүдөн – 53 171,5 млн сом, көбөйүү 0,3 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 53 033,8 млн сом);

1-график. Региондор боюнча коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулук (%)

- банкоматтарды жана төлөм терминалдарын инкассациялоодон – 276 208,7 млн сом, көбөйүү 13,2 пайыз чегинде катталган (2024-жылдын I чейрегинде – 243 920,6 млн сом);

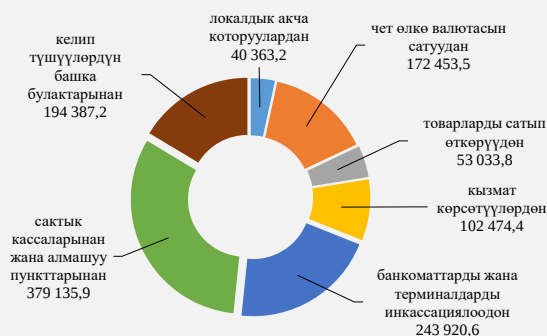
- локалдык акча которууларды жүзөгө ашыруудан – 40 924,7 млн сом, көбөйүү 1,4 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 40 363,2 млн сом);

- кызмат көрсөтүүлөрдөн жана аткарылган иштерден – 135 121,2 млн сом, көбөйүү 31,9 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 102 474,4 млн сом);

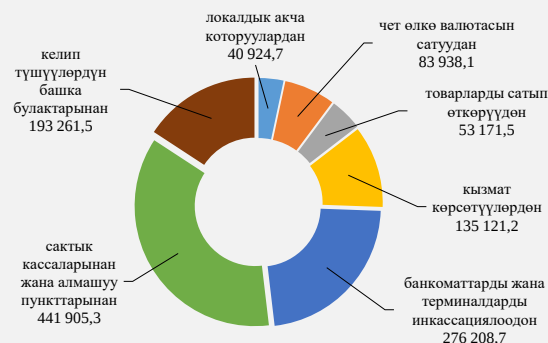
- чет өлкө валютасын сатуудан – 83 938,1 млн сом, азаюу 51,3 пайыз чегинде катталган (2024-жылдын I чейрегинде – 172 453,5 млн сом);

- башка булактардан келип түшүүлөр – 193 261,5 млн сом, азаюу 0,6 пайыз чегинде катталган (2024-жылдын I чейрегинде – 194 387,2 млн сом).

2-график. 2024-жылдын I чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларына келип түшүүлөрдүн негизги булактары (млн сом)

3-график. 2025-жылдын I чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларына келип түшүүлөрдүн негизги булактары (млн сом)

Коммерциялык банктардын кассаларынан берилген нак акча 2025-жылдын I чейрегинде 1 241 941,0 млн сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле чейрегине салыштырганда 4,4 пайызга көбөйгөн.

2025-жылдын I чейрегинде коммерциялык банктардын кассаларынан нак акча төмөнкү негизги багыттар боюнча берилген:

- коммерциялык банктын филиалдарына, сактык кассаларына жана алмашуу бюролоруна – 447 460,4 млн сом, көбөйүү 16,2 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 385 011,8 млн сом);

- кызмат көрсөтүүлөргө жана аткарылган иштерге төлөө – 61 716,0 млн сом, көбөйүү 5,2 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 58 679,1 млн сом);

- банкоматтарды толуктоо – 344 827,3 млн сом, көбөйүү 6,7 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 323 186,4 млн сом);

- локалдык акча которууларга төлөө – 33 211,7 млн сом, көбөйүү 3,4 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 32 121,4 млн сом);

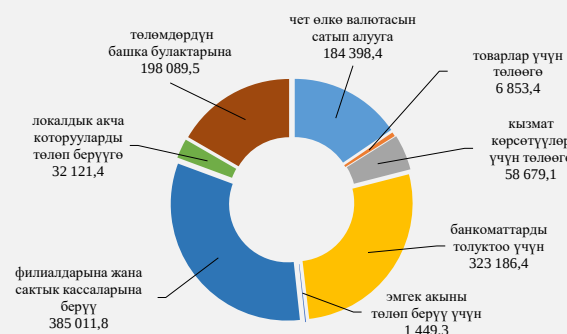
- товарларга төлөө – 10 051,1 млн сом, көбөйүү 46,7 пайыз чегинде белгиленген (2024-жылдын I чейрегинде – 6 853,4 млн сом);

- чет өлкө валютасын сатып алуу – 105 122,2 млн сом, азаюу 43,0 пайызды түзгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 184 398,4 млн сом);

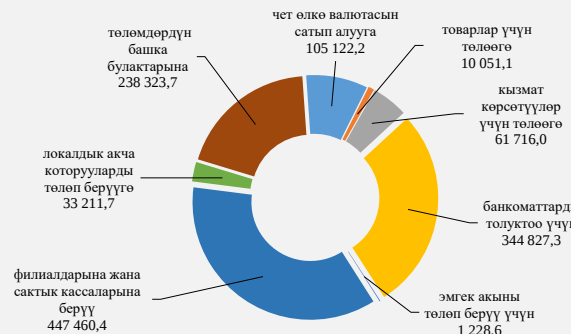
- эмгек акы төлөө – 1 228,6 млн сом, азаюу 15,2 пайыз чегинде катталган (2024-жылдын I чейрегинде – 1 449,3 млн сом);

- башка берүү булактарына – 238 323,7 млн сом, көбөйүү 20,3 пайыз чегинде катталган (2024-жылдын I чейрегинде – 198 089,5 млн сом).

4-график. 2024-жылдын I чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

5-график. 2025-жылдын I чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

2. Накталай эмес төлөмдөр жана эсептешүүлөр түзүмү

2.1. Майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы (ПКС)

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча ПКС аркылуу төлөмдөрдүн көлөмү 87 532,2 млн сомду түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 2,8 пайызга көбөйгөн. Төлөмдөрдүн саны 2 201 451 түзүү менен 2024-жылдын I чейрегине салыштырганда 6,8 пайызга азайган.

2.2. Айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн grosстук системасы (ГСРРВ)

ГСРРВ аркылуу төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 2025-жылдын I чейрегинде 14 213 697,4 млн сомду түзүп, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 3,3 эсеге көбөйгөн. Жалпысынан ГСРРВ аркылуу 401 762 төлөм жүргүзүлгөн. Бул көрсөткүч өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 37,3 пайызга өскөн.

2-таблица. Клирингдик жана grosстук төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

Мезгили	ПКС		ГСРРВ		Жыйынтыгында	
	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)
2024-ж. I чейреги	2 362 340	85 136,6	292 709	4 302 547,7	2 655 049	4 387 684,3
2025-ж. I чейреги	2 201 451	87 532,2	401 762	14 213 697,4	2 603 213	14 301 229,6

2.3. Чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөр

Отчёттук чейрек ичинде катышуучулардын чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөр көбүнчө SWIFT билдирүүлөрүн жөнөтүү каналын пайдалануу менен өткөрүлгөн.

2025-жылдын I чейрегинде кирген төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 3 434 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 31 пайызга көбөйгөн. Чыккан төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 3 495,5 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 14,8 пайызга өскөн.

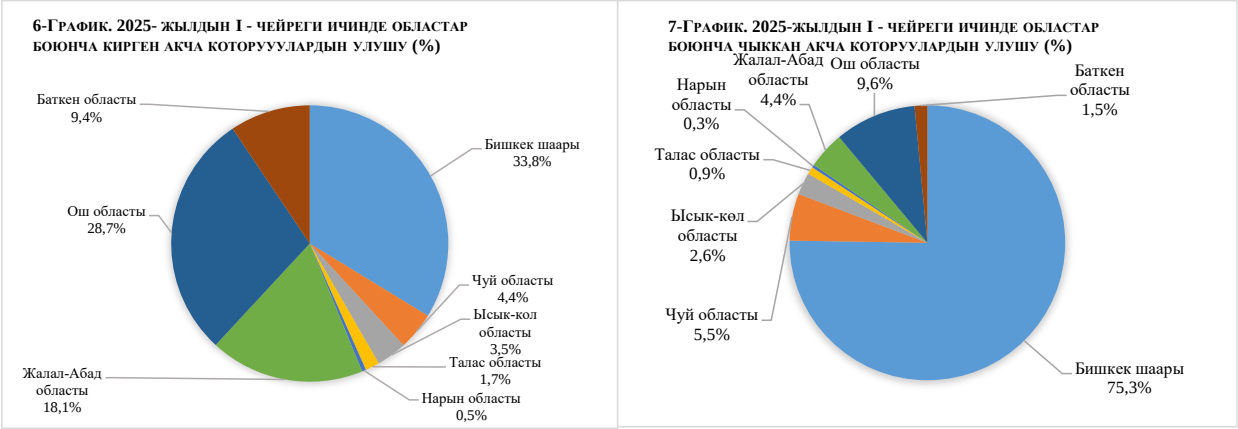
2.4. Акча которуулар

2025-жылдын I чейреги ичинде эл аралык акча которуу системалары боюнча кирген которуулардын жалпы саны 68 млрд сом суммасында 2 818,2 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 1,8 эсеге көбөйүп, ал эми анын көлөмү 1,6 эсеге өскөн.

Чыккан которуулардын саны 11,3 млрд сом жалпы суммасында 117,3 миң транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 1,7 пайызга, ал эми анын көлөмү 7,6 пайызга көбөйгөн.

Кыргыз Республикасынын региондору боюнча алганда 2025-жылдын I чейреги ичинде кирген жана чыккан которуулардын көлөмү боюнча көбүрөөк салыштырма салмак

Бишкек шаарына, так айтканда кирген которуулардын жалпы көлөмүнүн 33,8 пайызы жана чыккан которуулардын жалпы көлөмүнүн 75,3 пайызы туура келген.

2025-жылдын I чейреги ичинде эл аралык акча которуу системаларынын операторлору тарабынан Кыргыз Республикасында акча которуу системалары боюнча которууларды жүзөгө ашыруу эрежелеринин которууларды финансылык камсыз кылуу талаптары сакталган.

Отчёттук чейрек ичинде эл аралык акча которуулар валютанын төмөнкү төрт түрү боюнча жүзөгө ашырылган:

- АКШ долларында акча которуулар

2025-жылдын I чейрегинде кирген которуулардын жалпы саны 105,9 млн АКШ доллары суммасында 155,3 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 10,5 жана 18,5 пайызга азайган. Чыккан которуулардын саны 87,3 млн АКШ доллары суммасында 67,9 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу акча которуулардын саны тиешелүүлүгүнө жараша 2 жана 5,7 пайызга азайган.

- евро түрүндө акча которуулар

Отчёттук чейректин жыйынтыгы боюнча жалпы 7,1 млн евро суммасында 15,1 миң кирген которуулар ишке ашырылып, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 5,3 жана 4,4 пайызга көбөйгөн. Чыккан которуулардын саны жалпы 16,6 млн евро суммасында 0,5 миң транзакцияны түзгөн, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 1,2 эсеге, ал эми анын көлөмү 7,9 эсеге көбөйгөн.

- орус рублинде акча которуулар

Отчёттук мезгил ичинде 56 639,2 млн орус рубли суммасында 2 647,9 миң кирген которуу өткөрүлүп, өткөн жылга салыштырганда которуулардын саны 96,5 пайызга, ал эми анын көлөмү 75 пайызга көбөйгөн. Чыккан которуулар боюнча 2 169,3 млн орус рубли суммасында 48,4 миң транзакция ишке ашырылып, өткөн жылга салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 8,7 жана 14,9 пайызга көбөйгөн.

- казак теңгесинде акча которуулар

2025-жылдын I чейрегинде чыккан которуулар жалпы 81,9 млн теңге суммасында 0,5 миң транзакцияны түзгөн, өткөн жылга салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 44,7 жана 44,4 пайызга азайган. Казак теңгеси түрүндө кирген которуулар жүргүзүлгөн эмес.

3-таблица. Акча которуу системалары боюнча акча которуулар

Акча которуу системалары		2024-ж. I ч.		2025-ж. I ч.	
		Саны, даана	Көлөмү, млн сом	Саны, даана	Көлөмү, млн сом
Western Union	Кирген	52,7	2 359,1	47,56	2 174,98
	Чыккан	9,7	1017,3	11,85	1 206,59

Contact	Кирген	33,7	1 535,9	-	-
	Чыккан	19,5	996,2	-	-
Money Gram	Кирген	39,7	1 942,5	37,07	2 255,64
	Чыккан	1,8	265,8	1,32	159,29
Юнистрим	Кирген	199,6	8 032,3	214,98	11 033,27
	Чыккан	4,0	209,3	13,28	526,13
Золотая Корона	Кирген	298,1	12 371,0	264,67	12 760,92
	Чыккан	75,2	6 366,2	83,69	6 656,37
RIA	Кирген	18,6	817,0	22,94	1 205,29
	Чыккан	0,6	32,9	1,83	83,53
UPT	Кирген	10,8	498,0	6,04	267,79
	Чыккан	4,5	1 613,7	5,32	2 697,42
Astrasend	Кирген	895,3	14 840,3	2 174,75	35 681,98
	Чыккан	0,002	0,0003	0,05	1,38
PLUSPAY	Кирген	0,3	19,3	1,58	30,84
	Чыккан	-	-	-	-
Sendy	Кирген	4,9	162,5	11,55	382,97
Квикпэй	Кирген	-	-	37,09	2 196,38
	Чыккан	-	-	0,01	0,33
Жыйынтыгында а системалар боюнча	Кирген	1 553,5	42 578,0	2 818,23	67 990,07
	Чыккан	115,3	10 501,4	117,33	11 331,02

2.5. Банктык төлөм карталар рыногу

2025-жылдын 31-мартына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын аймагында «Элкарт» улуттук төлөм системасынын банктык төлөм карталарын эмиссиялоо жана эквайринг боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү 21 коммерциялык банк, эл аралык төлөм системасы боюнча – 18 банк сунуштаган.

Жүгүртүүдөгү банктык төлөм карталарынын жалпы саны 9,8 млн картаны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 31,4 пайызга өскөн.

Банктык төлөм карталарын түрлөргө бөлүштүргөндө төмөнкүнү түзгөн:

- «Элкарт» улуттук системасы	3 725 486 (38,0%):
- эл аралык системалар	6 089 211 (62,0%):
- VISA	5 931 870 (60,4%);
- Mastercard	72 469 (0,7%);
- Золотая Корона	84 870 (0,9%);
- Union Pay International	2 (0,0%).

4-таблица. Жүгүртүүдөгү карталардын областтар жана системалар боюнча саны

Региондун аталышы	Visa	Master Card	Золотая Корона	Элкарт	UPI	Элкарт- UPI	Жыйын- тыгында	Үлүшү (%)
Бишкек ш.	4 621 183	46 424	23 472	1 079 582	2	0	5 770 663	58,8
Чүй областы	197 362	5 799	13 315	370 846	0	0	587 322	6,0
Ысык-Көл областы	166 110	2 383	5 145	293 563	0	0	467 201	4,8
Нарын областы	61 086	1 593	4 443	171 391	0	0	238 513	2,4
Талас областы	76 716	1 933	4 222	138 102	0	0	220 973	2,3
Жалал-Абад областы	289 594	5 172	15 768	630 903	0	0	941 437	9,6
Ош областы	411 246	7 687	10 853	711 522	0	0	1 141 308	11,6
Баткен областы	108 573	1 478	7 652	329 577	0	0	447 280	4,6
Жыйынтыгында	5 931 870	72 469	84 870	3 725 486	2	0	9 814 697	100

Бишкек шаары коммерциялык банктардын филиалдары/сактык кассалары, финансылык ресурстары топтолгон эң жогорку көрсөткүчкө ээ, демек, мында төлөм кызмат көрсөтүүлөр рыногу да кыйла өнүккөн. Алсак, 2025-жылдын I чейреги ичинде карталарды колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын жалпы көлөмүндөгү көбүрөөк үлүш 58,8 пайызды түзүү менен Бишкек шаарына туура келген. Ал эми кыйла төмөн көрсөткүч Талас областында катталып, ал 2,3 пайызды түзгөн.

2025-жылдын I чейрегинде карталарды колдонуу менен эсептешүү системалары боюнча коммерциялык банктардын банктык эсептериндеги депозиттик базанын калдыктарынын көлөмү 15 059 718,8 млн сомду, 9 014,0 млн долларды, 627,1 млн евро, 365,0 млн орус рублин жана 19,1 млн тенгени түздү.

Банктык төлөм карталар эквайринги

2025-жылдын I чейрегинин акырына карата банктык төлөм карталары, анын ичинде «Элкарт» улуттук төлөм картасы республиканын бүткүл аймагында орнотулган 2 560 банкомат жана 44 317 POS-терминал аркылуу тейлөөгө кабыл алынган.

2 560 банкоматтын ар биринде «карабай терүү» баскычы бар (Брайль шрифти) (5-саны томпок), 294 банкоматта – аудио коштоо функциясы каралган (операцияларды үн менен коштоо), 1 251 банкомат үчүн пандус орнотулган, 982 банкомат үчүн пандус орнотуу зарылдыгы жок. 2024-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда банкоматтардын саны 9,3 пайызга көбөйгөн. 44 317 POS-терминалдын ичинен 10 017 POS-терминалда «карабай терүү» (Брайль шрифти) баскычы бар (5-саны томпок), 43 304 даана POS-терминалда байланышсыз төлөө функциясы каралган. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда POS-терминалдардын саны 70,7 пайызга көбөйгөн. 2025-жылдын

31-мартына карата төлөм терминалдарынын саны 3 138 бирдикти түзгөн, алардын ичинен 31 төлөм терминалында аудио коштоо функциясы, 1 438 төлөм терминалында пандус каралган. Төлөм терминалдарынын саны 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 9,5 пайызга көбөйгөн.

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен эсептешүүлөрдүн эл аралык төлөм системаларын тейлеген POS-терминалдардын жана банкоматтардын жалпы саны төмөнкүнү түзгөн:

- VISA жана Mastercard эл аралык системалары – 2 314 банкомат жана 42 894 POS-терминал;
- «Золотая Корона» эл аралык системасы – 399 банкомат жана 2 940 POS-терминал;
- UPI эл аралык системасы – 1 770 банкомат жана 29 749 POS-терминал.

5-таблица. Аралыкта орнотулган жабдуулардын областтар боюнча саны (даана)

Региондун аталышы	Банкоматтар	POS-терминалдар		Төлөм терминалдары
		Соода-тейлөө ишканаларында	Банктарда	
Бишкек ш.	861	25 054	828	851

Чүй областы	287	4 137	283	293
Ысык-Көл областы	256	3 390	254	414
Нарын областы	103	719	160	173
Талас областы	99	1 163	110	165
Жалал-Абад областы	380	2 214	384	440
Ош областы	429	4 167	479	597
Баткен областы	145	809	166	205
Жыйынтыгында:	2 560	41 653	2 664	3 138

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын көлөмүнүн жана санынын динамикасы

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча карта аркылуу жалпы 271,8 млрд сом суммасына 64,4 млн транзакция жүргүзүлгөн (өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда транзакциялардын саны 11,2 пайызга, операциялардын көлөмү 10,6 пайызга көбөйгөн). Алардын ичинен:

- акча каражаттарын накталай акчага айландыруу боюнча операциялардын саны 177,5 млрд сом жалпы суммасында 16 млн транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 26,3 пайызга азайган, ал эми операциялардын көлөмү 28,8 пайызга азайган;

- соода-тейлөө ишканаларында POS-терминалдар аркылуу жүргүзүлгөн операциялардын саны жалпы 94,3 млрд сом суммасына 48,4 млн транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 33,7 пайызга, ал эми көлөмү 72,1 пайызга өскөн.

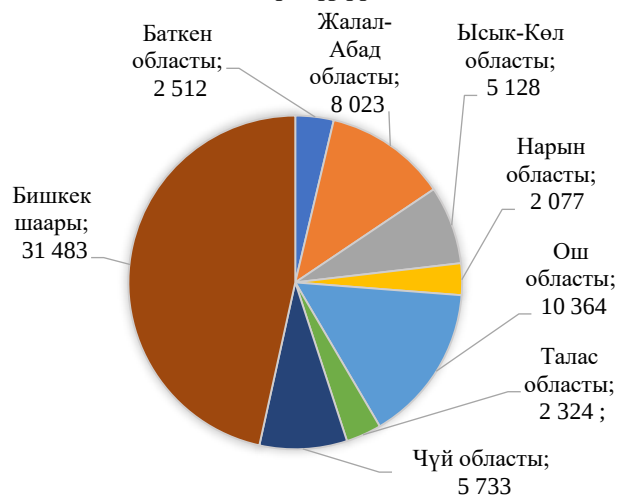
2.6. QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча 20 банк (21¹ банктын ичинен) жана 12 төлөм уюму системалар аралык интеграцияны камсыз кылууда жана QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү боюнча кызматтарды сунуштоодо.

Системалар аралык интеграциянын алкагында 2025-жылдын I чейрегинин акырына карата банктар жана төлөм уюмдары тарабынан соода-тейлөө ишканаларында, анын ичинде Кыргыз Республикасынын региондорунда да 67,6 миң QR-код орнотулган.

2025-жылдын I чейрегинде өз ара иш алып баруу операторунун² системасы аркылуу 94,0 млрд сом суммасына 53,7 млн төлөм өткөрүлүп, 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу, тиешелүүлүгүнө жараша, 24,1 жана 13,7 эсеге өскөн, алардын

10-график. 2025-жылдын 1-апрелине карата QR-коддорду региондук өнүктүрүү

¹ Бир банк («ЭкоИсламикБанк» ЖАК) «ЭЛКАРТ» төлөм системасынын катышуучусу болуп саналбайт.

² Өз ара иш алып баруу оператору – ошол процессинг, клиринг борборунун төлөм системасынын катышуучуларына үчүнчү жактардын төлөмдөрү жана эсептешүүлөрү боюнча финансылык маалыматты кабыл алуу, иштеп чыгуу жана берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү (процессинг, клиринг) сунуштоого Улуттук банктан лицензия алган, төлөм системасынын катышуучулары менен техникалык өз ара иш алып барууну жана QR-кодду колдонуу менен төлөмдөр боюнча акыркы эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн клиринг файлдарынын түзүлүшүн камсыз кылган төлөм системасынын оператору.

ичинен мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр үчүн 2,6 млрд сом суммасына 5,8 млн төлөм өткөрүлгөн, 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда, тиешелүүлүгүнө жараша, 284,0 жана 45,5 эсеге өскөн.

6-таблица. 2025-жылдын I чейреги ичинде өз ара иш алып баруу операторунун системасы аркылуу жүргүзүлгөн операциялар

Көрсөткүчтөр	2024-жыл I чейрек	2025-жыл I чейрек
Төлөмдөрдүн жана которуулардын саны (бирдик)	3,9 млн	53,7 млн
Төлөмдөрдүн жана которуулардын көлөмү (млрд)	3,9 млрд сом	94,0 млрд сом
Мамлекеттик төлөмдөрдүн саны (бирдик)	20,5 миң	5,8 млн
Мамлекеттик төлөмдөрдүн көлөмү	57,4 млн сом	2,6 млрд сом

Отчёттук мезгилде банктар, төлөм уюмдары аркылуу төмөнкү операциялар ишке ашырылган:

7-таблица. QR-коддорду колдонуу менен которуулар

Катышуучуну категориясы	Которуулар											
	Өз системасында				Системалар аралык							
	2024-жыл I чейрек		2025-жыл I чейрек		2024-жыл I чейрек				2025-жыл I чейрек			
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
					Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)
Коммерциялык банктар	3 768 936	735 615 837	15 140 900	6 676 910 680	143 440	476 568 261	353 728	995 644 483	24 877 193	67 099 017 698	34 644 615	76 988 363 834
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	480	237 208	10 872	5 398 095	843	580 208	418 205	145 294 234	3 765 700	5 218 298 758	10 986 311	6 304 897 046
Жыйынтыгында	3 769 416	735 853 045	15 151 772	6 682 308 775	144 283	477 148 469	771 933	1 140 938 717	28 642 893	72 317 316 456	45 630 926	83 293 260 880

8-таблица. QR-коддорду колдонуу менен товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө

Катышуучуну категориясы	Товарлар/кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө															
	Өз соода-тейлоо ишканаларынын пайдасына				Алардын ичинен бюджетке төлөмдөр				Системалар аралык							
	2024-жыл I чейрек		2025-жыл I чейрек		2024-жыл I чейрек		2025-жыл I чейрек		2024-жыл I чейрек				2025-жыл I чейрек			
	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
									Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (сом)
Коммерциялык банктар	84 250	120 820 044	117 390	224 091 688	16 337	61 029 480	7 208 961	2 743 845 002	1 468 950	1 765 708 718	2 650 742	2 053 535 924	6 754 693	8 768 140 322	4 968 916	5 327 801 247
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	1 212 990	920 607 689	9 497 655	13 227 869 012	5	10817	106 903	194 888 288	2 121 868	1 342 195 588	193 400	168 696 479	11 872 856	7 137 192 302	474 817	380 223 945
Жыйынтыгында	1 297 240	1 041 427 733	9 615 045	13 451 960 700	16 342	61 040 297	7 315 864	2 938 733 289	3 590 818	3 107 904 306	2 844 142	2 222 232 403	18 627 549	15 905 332 624	5 443 733	5 708 025 191

2.7. Электрондук акча

2025-жылдын I чейрегинин акырына карата 3 коммерциялык банк электрондук акча эмитенти болуп саналган жана электрондук акча менен эсептешүүлөрдү жүргүзүү боюнча 6 локалдык система иштеген.

Идентификацияланган электрондук капчыктардын саны 3,2 млн капчыкты түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 17,0 пайызга көбөйгөн.

2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда отчёттук мезгил ичинде электрондук акча боюнча көрсөткүчтөрдүн өсүшү байкалган:

- которуулардын саны жана көлөмү, тиешелүүлүгүнө жараша, 16,6 млрд сом суммасына 9,6 млн операцияны түзүү менен эки эсеге көбөйгөн;

- электрондук акчанын ордун жабуу боюнча операциялардын саны сегиз³ эсеге көбөйүп, 9,0 млн операцияны түзгөн, операциялардын көлөмү 20,8 млрд сомду түзүү менен үч эсеге көбөйгөн;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө боюнча операциялардын саны жана көлөмү эки эсеге көбөйүп, 23,5 млрд сомго 19,7 млн операция катталган;

- электрондук капчыкты толуктоо аркылуу электрондук акчаларды жайылтуу боюнча операциялардын саны жана көлөмү эки эсеге көбөйүп, 27,2 млрд сом суммасына 11,6 млн операция жүргүзүлгөн.

2024-жыл жана 2025-жыл үчүн салыштырма маалымат төмөндө келтирилген:

9-таблица. Электрондук капчыктардын саны боюнча салыштырма маалымат

Электрондук капчыктардын саны (млн)	2024-ж. IV чейрегинин акырына карата	2025-ж. I чейрегинин акырына карата	Өсүш
Электрондук капчыктардын жалпы саны	7,6	6,2	-18,2%
Идентификацияланган электрондук капчыктар	3,2 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 42,4%)	3,2 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 51,5%)	-0,6% ⁴

10-таблица. Электрондук капчыктарды колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча салыштырма маалымат

Операциялардын аталышы	Өлчөө бирдиги	2024-ж. IV чейреги	2025-ж. I чейреги	Салыштыруу (% , эсе)
Которуулар	саны (млн)	5,4	9,6	80,0%
	көлөмү (млрд)	10,0	16,6	64,9%
Электрондук акчанын	саны (млн)	0,9	9,0	10 эсеге

³ Олуттуу өсүш электрондук акча системасынын электрондук акча чыгаруу (эмиссия) функциясы бир банктан экинчи банкка өткөрүлүп берилишине байланыштуу келип чыккан.

⁴ 2024-жылдын 4-чейрегине салыштырмалуу идентификацияланган капчыктардын санынын бир аз азайышы «Элсом» электрондук капчыгынын жабылышына байланыштуу.

ордун жабуу	көлөмү (млрд)	4,4	20,8	4 эсеге
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө	саны (млн)	10,7	19,7	84,4%
	көлөмү (млрд)	12,1	23,5	94,1%
Электрондук капчыкты толуктоо аркылуу электрондук акчаларды жайылтуу	саны (млн)	5,3	11,6	2 эсеге
	көлөмү (млрд)	15,9	27,2	71,1%

2.8. Төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары

2025-жылдын 31-мартына карата абал боюнча 52 юридикалык жак Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) төлөм уюмунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензиясына жана 51 юридикалык жак төлөм системасынын операторунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензиясына ээ.

2025-жылдын I чейрегинде төлөм уюмдары аркылуу жалпы 227,5 млрд сом суммасына 105 млн транзакция өткөрүлгөн. 2024-жылдын I чейрегине салыштырмалуу төлөмдөрдүн жалпы саны 40,1 млн транзакцияга, ал эми төлөмдөрдүн көлөмү 115,8 млрд сомго көбөйгөн.

Төлөмдөрдүн олуттуу бөлүгү финансы-кредит уюмдарынын кызматтары үчүн төлөмдөргө туура келген (электрондук капчыктарды толуктоону кошпогондо) – бул жалпы 151,3 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 66,5 пайызы) 37,3 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 35,5 пайызы) түзгөн. Алардын ичинен:

- банк эсептерин толуктоо боюнча 106,3 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 46,7 пайызы) 14,8 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 14,1 пайызы) өткөрүлгөн;

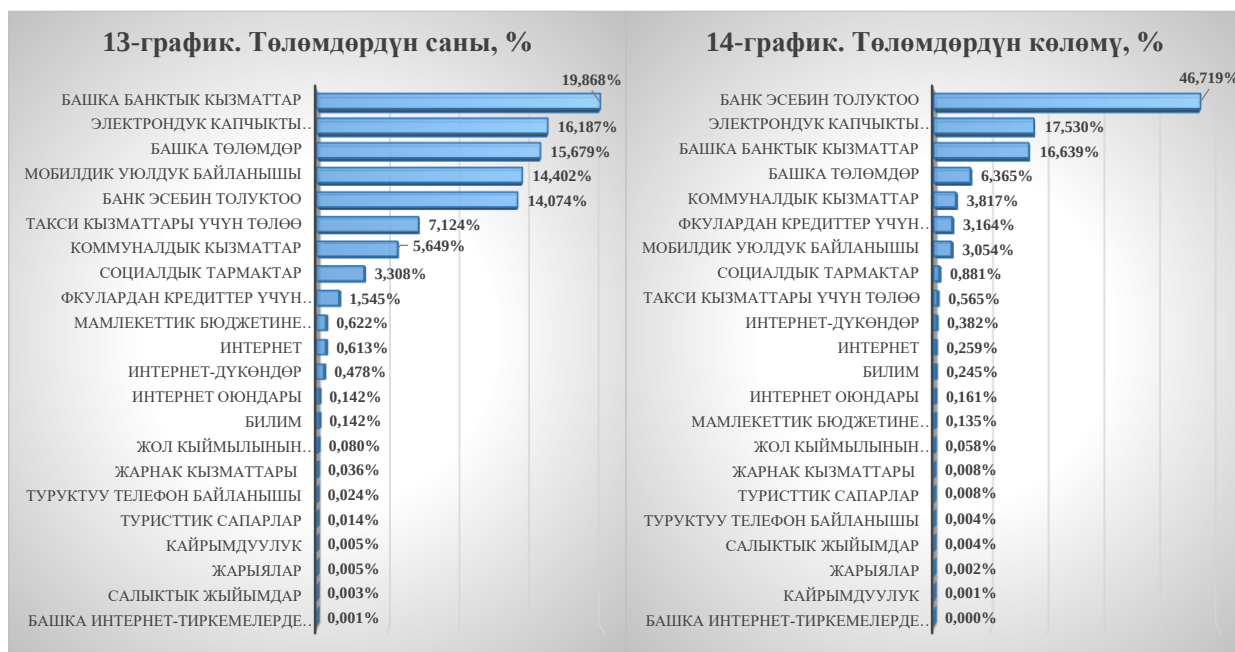
- финансы-кредит уюмдарынын кредиттери үчүн төлөөнүн эсебинен төлөмдөр – 7,2 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 3,2 пайызы) 1,6 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 1,5 пайызы) өткөрүлгөн;

- башка банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн пайдасына төлөмдөр - 37,9 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 16,6 пайызы) 20,9 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 19,9 пайызы) өткөрүлгөн.

Мобилдик байланыш операторлорунун пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү 6,9 млрд сом суммасын (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 3,1 пайызы), төлөмдөрдүн саны 15,1 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 14,4 пайызы) түзгөн.

Мамлекеттик жана коммуналдык товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулардын пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү (коммуналдык кызматтарга төлөө, салык жыйымдары, жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пул, мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр) 9,1 млрд сомду (төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 4 пайызы), ал эми төлөмдөрдүн саны 6,7 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 6,4 пайызы) түзгөн.

Электрондук капчыктарды толуктоо көлөмү 39,9 млрд сомду (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 17,5 пайызы), транзакциялардын саны 17 млн (төлөмдөрдүн жалпы санынын 16,2 пайызы) түзгөн.

Төлөм уюмдары тарабынан 2024-2025-жылдардын I чейректери ичинде жүргүзүлгөн төлөмдөрдүн санынын жана көлөмүнүн көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүү тенденциясы ушул отчетко карата 1-тиркемеде келтирилген.

Төлөм уюмдарынын иши автоматташтырылган өз алдынча тейлөө терминалдары (cash-in), POS-терминалдары, агенттик тармак (анын ичинде агенттердин мобилдик тиркемелери аркылуу) жана электрондук акчаны колдонуу аркылуу үчүнчү жактардын пайдасына төлөмдөрдү кабыл алууга негизделген.

2025-жылдын I чейрегинин акырына карата төлөм уюмдарынын жана алардын агенттеринин төлөм терминалдарынын саны 16 500 бирдикти жана POS-терминалдарынын саны 367 бирдикти түзгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

Төлөм уюмдары тарабынан товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочунун пайдалануучусуна (кардарына)/абонентине анын өздүк эсебине буга чейин салынган аванстык акча каражаттардын/алдын ала төлөм каражаттардын же алардын бөлүгүнүн эсебинен кайтарылуучу акча каражаттарын кабыл алууну жана өткөрүүнү жүзөгө ашырган мобилдик тиркемелердин идентификацияланган жана верификацияланган колдонуучуларынын саны отчеттук мезгилдин акырына карата 3 036 391 колдонуучуну түзгөн (бул 2024-жылдын ушул эле отчеттук мезгилинин акырындагы көрсөткүчтөрдөн 1,33 эсе жогору).

2.9. Банктык чекене агенттер

Агенттерди ишке тартуу коммерциялык банктарга товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү кабыл алуу жана жүргүзүү, кредиттерди төлөө, банктык эсепти толуктоо, банктык карталардан накталай акча каражаттарын берүү, бюджетке төлөмдөрдү кабыл алуу ж.б. боюнча калкка финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо чөйрөсүн кеңейтүүгө шарт түзөт.

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча ишке тартылган банктык чекене агенттердин саны төмөнкүнү түзгөн:

- 121 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн кеңири чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны өзгөргөн жок;

- 3 394 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн чектелген чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 578 агентке же 20,5 пайызга көбөйгөн.

3. Методологиялык иш

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын расмий интернет сайтында, ошондой эле «Коомталкуу» ченемдик укуктук актыларды талкуулоо порталында жарыяланган 2015-жылдын 15-апрелиндеги № 22/3 «Кыргыз Республикасында обочо туруп/аралыктан тейлөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобого өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу токтом долбоору коомдук талкуудан өттү.

Бекитүү процессинде:

2025-жылдын 13-мартында төлөм уюмдары электрондук акчаларды чыгаруусу маселеси боюнча «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» мыйзам кабыл алынып, 2025-жылдын 31-мартында Кыргыз Республикасынын Президентине кол коюуга жөнөтүлгөн.

Санарип сом.

Отчёттук чейректе Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан 2025-жылдын 23-январында, 24-февралында жана 20-мартында «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын долбоору жана «Кыргыз Республикасынын айрым мыйзам актыларына Кыргыз Республикасында санарип валюта «санарип сомдун» укуктук статусу боюнча өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзам долбоору үч окууда каралып, жактырылган. Аталган мыйзам долбоорлору Кыргыз Республикасынын улуттук санарип валютасы – санарип сомдун укуктук статусун аныктоо максатында иштелип чыккан.

Атап айтканда, төмөнкү мыйзам актыларына өзгөртүүлөр киргизилди:

- Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына;
- Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин I жана II бөлүктөрүнө;
- Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексине;
- Кыргыз Республикасынын Укук бузуулар жөнүндө кодексине;
- Кыргыз Республикасынын «Керектөөчүлөрдүн укуктарын коргоо жөнүндө» мыйзамына;
- Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» мыйзамына;
- Кыргыз Республикасынын «Банктар жана банк иштери жөнүндө» мыйзамына.

Эскертүү: Коммерциялык банктар, төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары тарабынан корректировка киргизилген учурларда, сунушталган маалыматтарга өзгөртүүлөр киргизилиши мүмкүн.

1-тиркеме. 2024-2025-жылдардын I чейректери ичинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2025-ж. I чейреги		2024-ж. I чейреги	
		Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)	Саны (бирдик)	Көлөмү (миң сом)
1	Мобилдик байланыш	15 121 825	6 948 298,27	19 339 617	6 998 063,62
2	Туруктуу телефон байланышы	24 755	8 836,37	28 938	9 120,67
3	Интернет	643 861	589 692,86	733 031	649 587,91
4	Коммуналдык кызматтар	5 930 961	8 685 466,86	4 772 348	5 385 895,23
5	Салыктык жыйымдар	2 966	8 447,54	11 969	18 395,08
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	83 949	132 078,55	189 566	223 549,18
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	653 074	307 590,88	198 846	162 737,35
8	Банк эсебин толуктоо	14 776 676	106 293 339,14	11 178 548	54 204 112,69
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	1 622 122	7 199 456,88	1 334 225	6 395 528,78
10	Башка банктык кызматтар	20 860 565	37 855 597,34	6 834 028	17 535 649,19
11	Электрондук капчыкты толуктоо	16 995 898	39 883 736,09	5 852 367	10 181 601,65
12	Интернет-дүкөндөр	502 275	870 072,70	291 731	500 120,53
13	Социалдык тармактар	3 472 947	2 004 797,48	747 798	353 541,84
14	Интернет оюндары	149 155	365 671,06	25 903	14 118,29
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	527	938,41	105 296	263 119,49
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	7 480 146	1 284 701,07	5 276 732	821 662,30
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	37 724	18 248,92	92 283	41 299,26
18	Кулактандыруулар	5 571	3 829,97	24 083	20 534,27
19	Кайрымдуулук	5 770	1 839,82	1 998	646,69
20	Билим берүү	148 774	556 753,79	113 366	377 533,06
21	Туристтик сапарлар	14 615	17 462,84	14 859	19 965,95
22	Башка төлөмдөр	16 461 799	14 480 710,83	7 738 391	7 497 225,73
Жыйынтыгында		104 995 955	227 517 567,66	64 905 923	111 674 008,75